

Februar 2026

Sortsvalg, plantetal, økonomi over/understørrelser

Kristian Elkjær, KMC

AKK Avlerkurser 2026

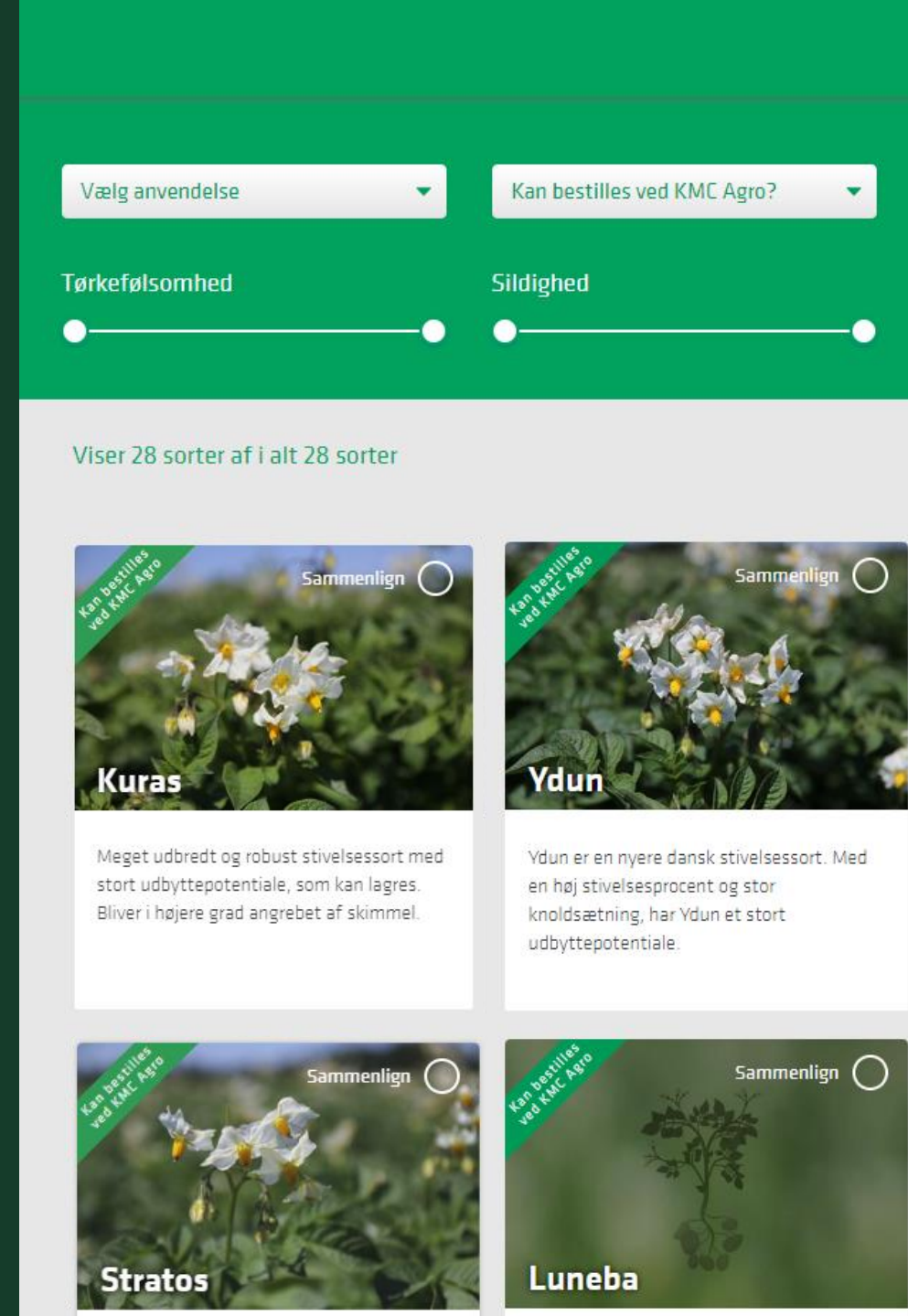

KMC

Ingredients to grow your business

Agenda

- ◆ Sortsvalg og hastighed
- ◆ Plantetal
- ◆ Økonomi i små og store læggekartofler

The screenshot shows a user interface for selecting potato varieties. At the top, there are two dropdown menus: "Vælg anvendelse" and "Kan bestilles ved KMC Agro?". Below these are two sliders: "Tørkefølsomhed" and "Sildighed". The main content area displays "Viser 28 sorter af i alt 28 sorter". Four potato varieties are shown in a grid:

- Kuras**: Meget udbredt og robust stivelsessort med stort udbyttepotentiale, som kan lagres. Blicher i højere grad angrebet af skimmel.
- Ydun**: Ydun er en nyere dansk stivelsessort. Med en høj stivelsesprocent og stor knoldsætning, har Ydun et stort udbyttepotentiale.
- Stratos**: (Description not fully visible)
- Luneba**: (Description not fully visible)

Each variety card includes a "Sammenlign" button and a "Kan bestilles ved KMC Agro" badge.

Kravene ændres hurtigt

- ◆ Sygdomme ⇔ resistens og modtagelighed
- ◆ Sædskifte ⇔ nematode/brok
- ◆ Lagring ⇔ direkte/kort/lang
- ◆ Ukrudt ⇔ topvækst og konkurrenceevne
- ◆ Tidlighed ⇔ sildighed
- ◆ Alt det andet vi forventer ⇔
 - udbytte · stivelse %
 - sildighed · robusthed
 - tørkefølsomhed · spirevillighed
 - ”kan der laves læggekartofler”

Sortsvalg, er og bliver et meget vigtigt redskab

	Leveringstype	Jordtype/vanding	Sortsvalg
Sundt sædskifte	Tidlig 10-30 % af areal	Vandet sandjord	Allstar, Jubilat ^(N) , Ardeche ^(N+R)
		God jord uden vanding	Allstar, Tarzan, Luneba, Jubilat ^(N) , Ardeche ^(N+R)
	Direkte 30-50 % af areal	Vandet sandjord	Ydun, Allstar, Scoop ^(N) , Janick ^(N+R)
		God jord uden vanding	Kuras, Allstar, Scoop ^(N) , Janick ^(N+R)
	Lager 20-40 % af areal	Vandet sandjord	Kuras
		God jord uden vanding	Kuras
Presset sædskifte	Tidlig 10-30 % af areal	Vandet sandjord	Stratos, Ardeche ^(N+R)
		God jord uden vanding	Seresta ^(T) , Ardeche ^(N+R)
	Direkte 30-50 % af areal	Vandet sandjord	Ydun ^(T) , Stratos, Avarna, Scoop ^(N)
		God jord uden vanding	Ydun ^(T) , Sarion, Scoop ^(N)
	Lager 20-40 % af areal	Vandet sandjord	Avarna
		God jord uden vanding	Avarna

(^N) Nye sorter på vej ind i produktionen

(^R) Skimmelrobuste sorter, som har mindst et skimmelresistensgen (R-gen)

(^T) Praktiske erfaring viser en svagere tolerance over for nematodeangreb

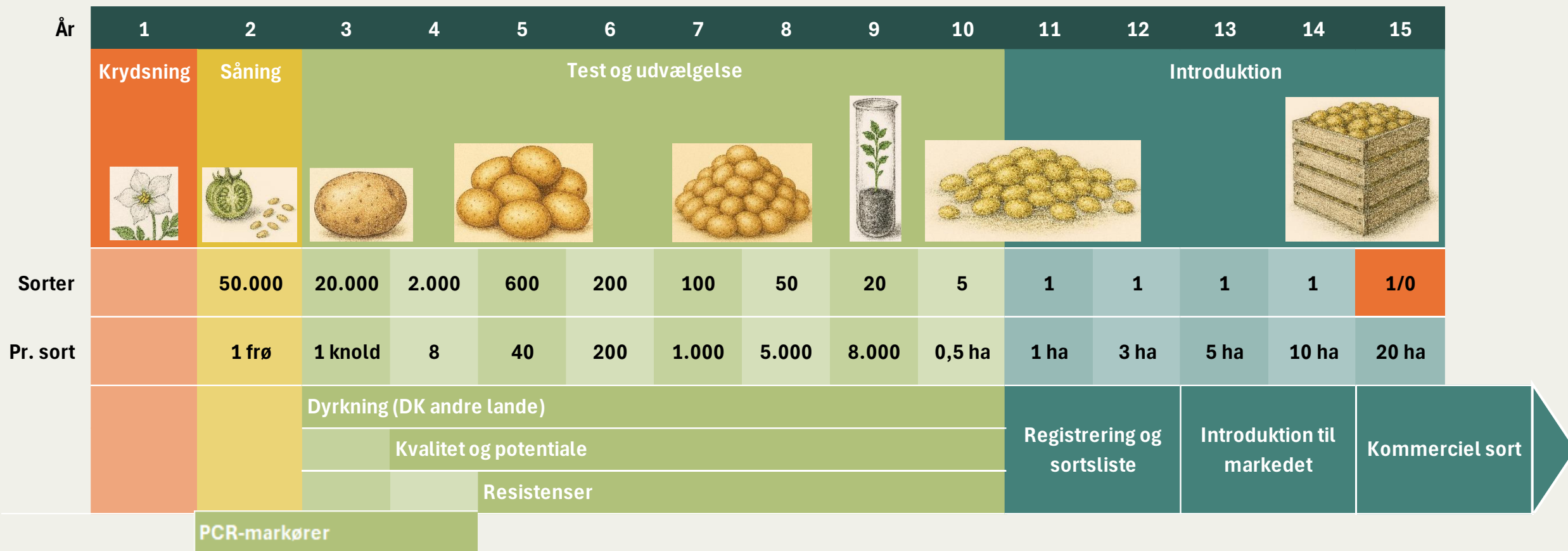
Sortsvalg, er og bliver et meget vigtigt redskab

	Leveringstype	Jordtype/vanding	Sortsvalg 2027	Sortsvalg 2028=>
Sundt sædskifte	Tidlig 10-30 % af areal	Vandet sandjord	Allstar, Jubilat ^(N) , Ardeche ^(N+R)	❖ Tidlig: Ardeche (AKV210), andre sorter
		God jord uden vanding	Allstar, Tarzan, Luneba, Jubilat ^(N) , Ardeche ^(N+R)	❖ Direkte: Aveline, Janick (Kuras ^{NGT} , Scoop ^{NGT} , Ydun ^{NGT}) (Antora, Aventus, Proton)
	Direkte 30-50 % af areal	Vandet sandjord	Ydun, Allstar, Scoop ^(N) , Janick ^(N+R)	❖ Lager: Aveline, Kuras (Kuras ^{NGT})
		God jord uden vanding	Kuras, Allstar, Scoop ^(N) , Janick ^(N+R)	
	Lager 20-40 % af areal	Vandet sandjord	Kuras	
		God jord uden vanding	Kuras	

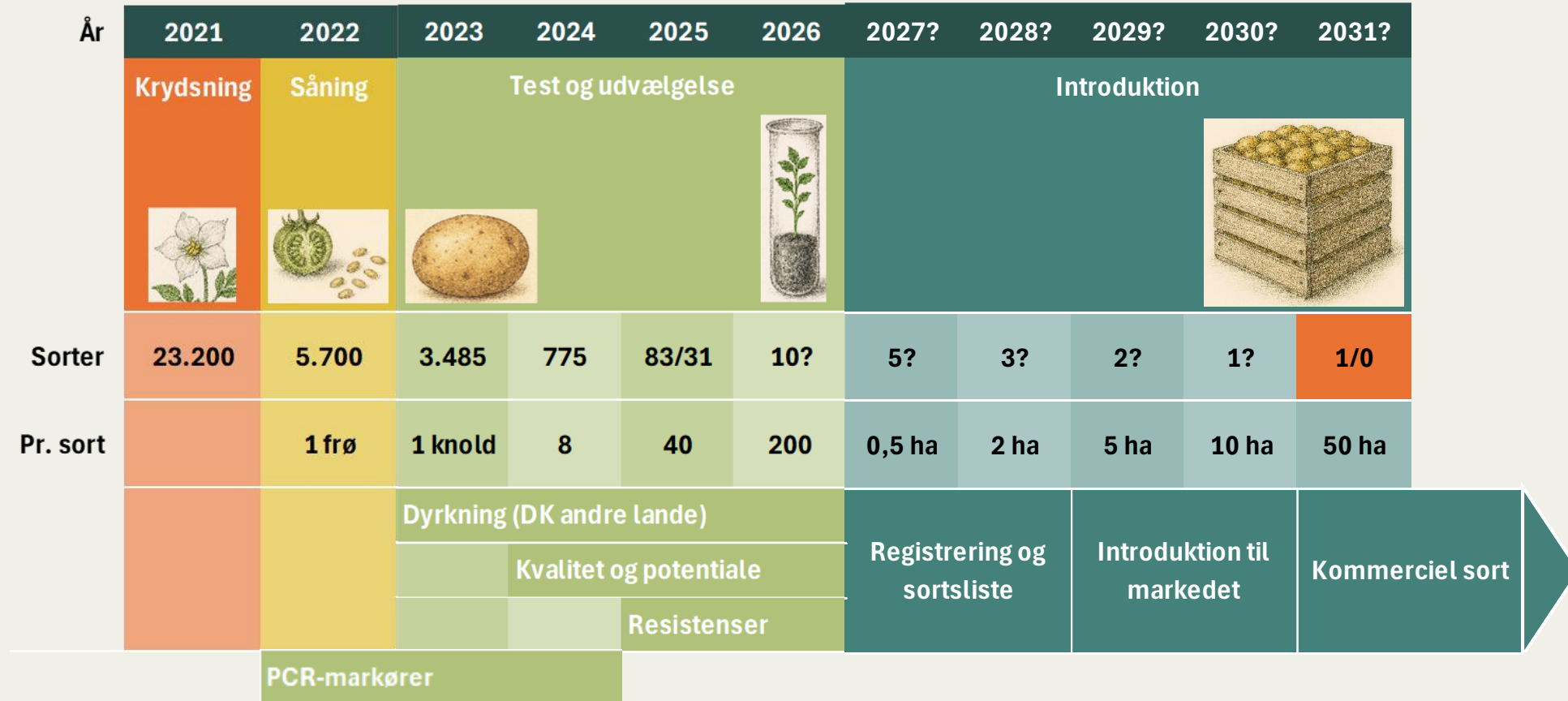
Sortsvalg, er og bliver et meget vigtigt redskab

	Leveringstype	Jordtype/vanding	Sortsvalg 2027	Sortsvalg 2028 =>
Presset sædskifte	Tidlig 10-30 % af areal	Vandet sandjord	Stratos, Ardeche ^(N+R)	❖ Tidlig: Ardeche (Seresta ^{NGT})
		God jord uden vanding	Seresta ^(T) , Ardeche ^(N+R)	
	Direkte 30-50 % af areal	Vandet sandjord	Ydun ^(T) , Stratos, Avarna, Scoop ^(N)	❖ Direkte: Aveline (Scoop ^{NGT} , Ydun ^{NGT}) (Antora, Aventus)
		God jord uden vanding	Ydun ^(T) , Sarion, Scoop ^(N)	
	Lager 20-40 % af areal	Vandet sandjord	Avarna	❖ Lager: Aveline, Avarna
		God jord uden vanding	Avarna	

Nye sorter tager tid, lang tid!

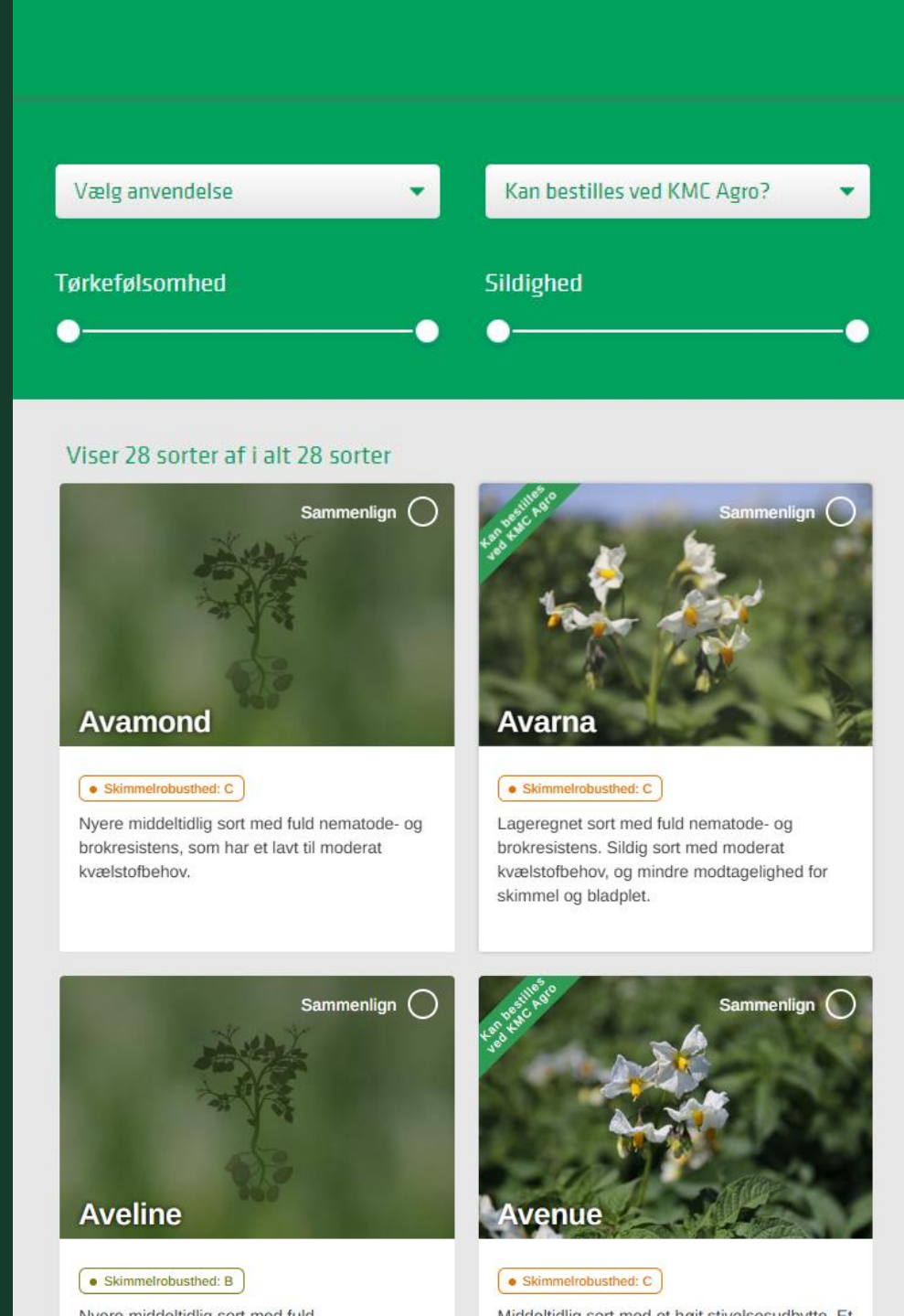

Ved at tage chancer, kan det speedes op!

Sortsvalg og Sortsinfo

- ◆ Brug sortsinfo for viden om nye sorter
- ◆ Ny funktion om skimmelrobusthed
 - ◆ A resistent: 2 eller flere resistensgener
 - ◆ B robust: Topskimmel 8-9
 - ◆ C mindre robust: Topskimmel 6-7
 - ◆ D modtagelig: Topskimmel under 6
- ◆ Dynamisk

Vælg anvendelse ▼ Kan bestilles ved KMC Agro? ▼

Tørkefølsomhed Sildighed

Viser 28 sorter af i alt 28 sorter

Avamond Sammenlign ○
● Skimmelrobusthed: C
Nyere middeltidlig sort med fuld nematode- og brokresistens, som har et lavt til moderat kvælstofbehov.

Avarna Sammenlign ○
Kan bestilles ved KMC Agro
● Skimmelrobusthed: C
Lageregnet sort med fuld nematode- og brokresistens. Sildig sort med moderat kvælstofbehov, og mindre modtagelighed for skimmel og bladplet.

Aveline Sammenlign ○
● Skimmelrobusthed: B
Nyere middeltidlig sort med fuld

Avenue Sammenlign ○
Kan bestilles ved KMC Agro
● Skimmelrobusthed: C
Middeltidlig sort med et højt stivelsesudbytte. Et

Agenda

- ◆ Sortsvalg og hastighed
- ◆ Plantetal
- ◆ Økonomi i små og store læggekartofler

Plantetal

- ◆ Der er lavet ”et hav” af læggeafstandsfor søg gennem tiderne
- ◆ Men det kan være svært at overføre direkte til praksis, fordi:
 - ◆ Alle kartofler spirer frem i forsøgene
 - ◆ Ensartet fordeling af kartofler
 - ◆ Ikke altid billedet fra almindelige kartoffelmarker

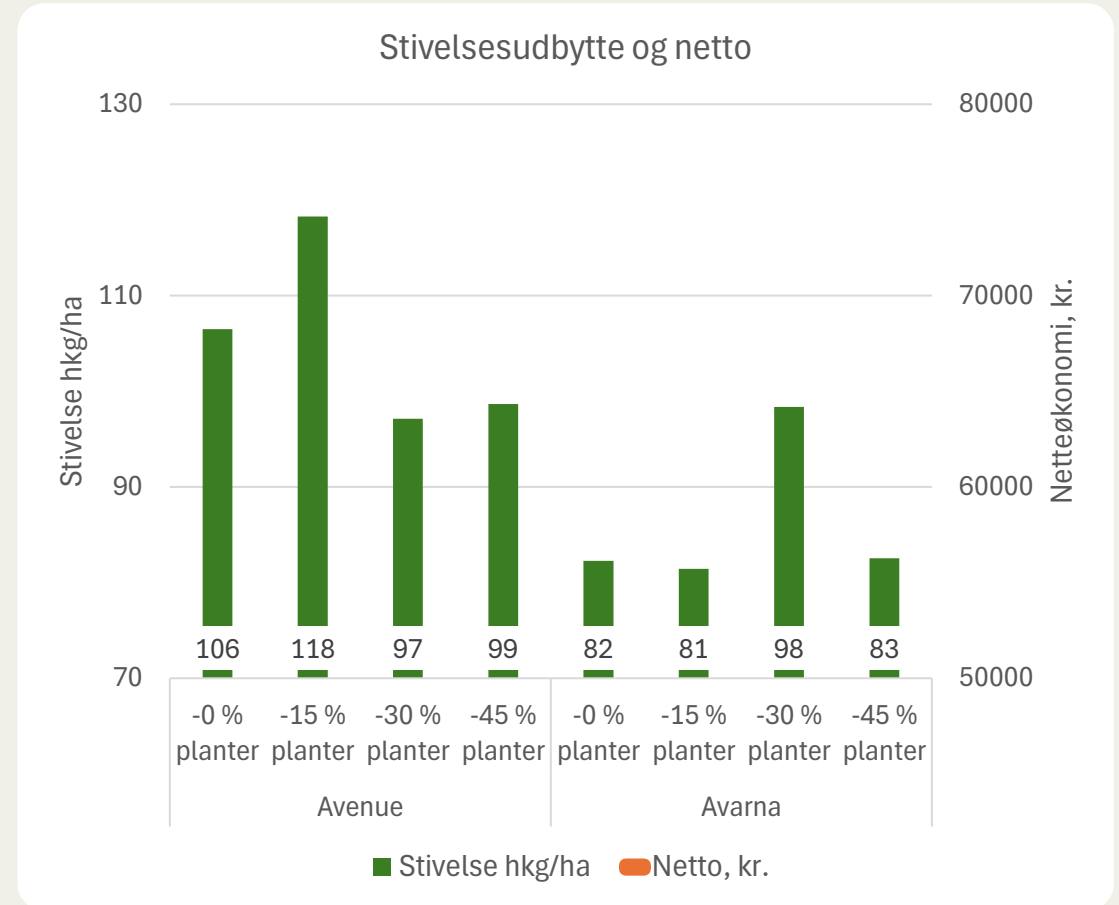

Kompensationsevne/tilfældig ("forsøj")

◆ Derfor prøvede vi at lave et tilfældig manglende plantetal

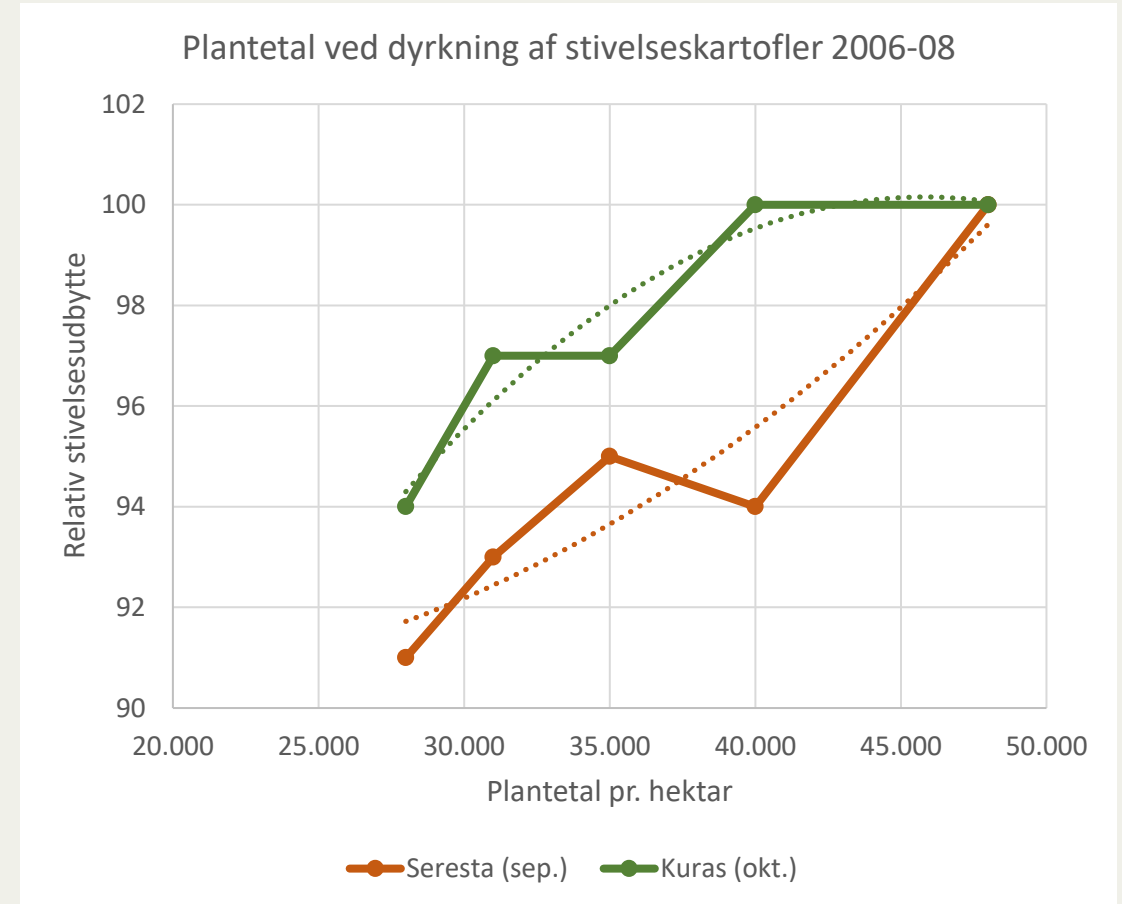
- ◆ -0% planter
- ◆ -15% planter
- ◆ -30% planter
- ◆ -45% planter

◆ Resultater ikke enslydende, vi fortsatte med klassiske læggeafstandsforsøg

Plantetæthed ved dyrkning af stivelseskartofler

- ◆ Forsøgsserie 2006-2008
- ◆ Seresta, tidlig optagning i september
 - ◆ Stigende tendens
- ◆ Kuras, sen optagning i oktober
 - ◆ Flader ud

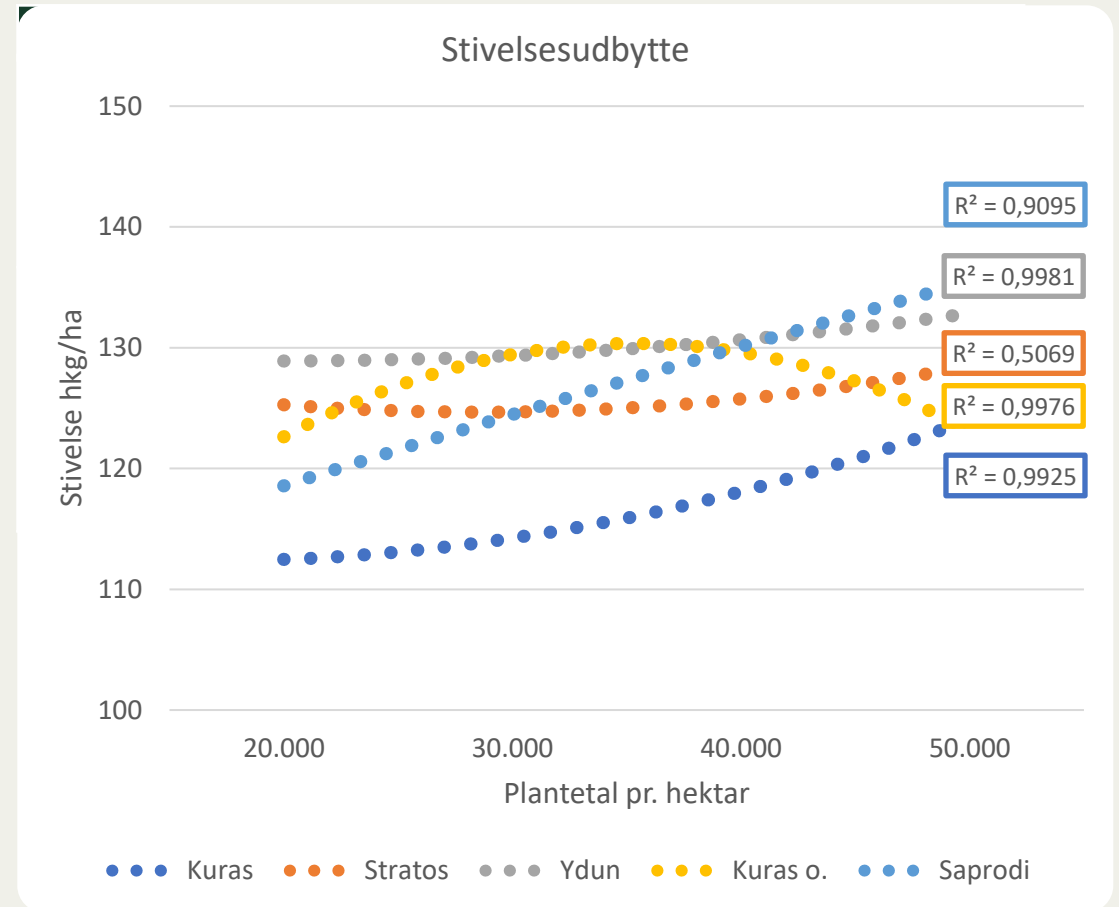

Læggeafstand/kompensationsevne

◆ Forsøgsserie 2019-2022

◆ Flere sorter, 4 læggeafstande

- ◆ Kuras
- ◆ Stratos
- ◆ Ydun
- ◆ Kuras o.
- ◆ Sarion
- ◆ Saprodi

Plantetal i praksis

- ◇ Tilstrækkeligt plantetal giver større sikkerhed for udbytte
- ◇ Nogle tommelfingerregler er:
 - ◇ Kort vækstsæson = højere plantetal
 - ◇ Lang vækstsæson = lavere plantetal
 - ◇ Små læggekartofler = højere plantetal
 - ◇ Store læggekartofler = lavere plantetal
 - ◇ Lav kompensationsevne = højere plantetal
 - ◇ Stor kompensationsevne = lavere plantetal
- ◇ Aldrig over 40 cm læggeafstand i normal sortering 35-55 mm

Plantetal i praksis

❖ Sortsinfo, plantetalsgrupper (35-55 mm)

- ❖ Gruppe 1 = 33-37.000 planter/ha
Lang vækstperiode, god compensationsevne,
fx, Kuras, Scoop
- ❖ Gruppe 2 = 38-42.000 planter/ha
Normal vækstsæson, langt de fleste sorter
Herunder også Kuras, Scoop
- ❖ Gruppe 3 = 43-47.000 planter/ha
Tidlige sorter, fx Saturna og Seresta
Sorter med lavere knoldsætning, fx Sarion

Plantetal 75x75 cm rækkeafstand

33-37.000	36 cm	40 cm
38-42.000	32 cm	35 cm
43-47.000	28 cm	31 cm

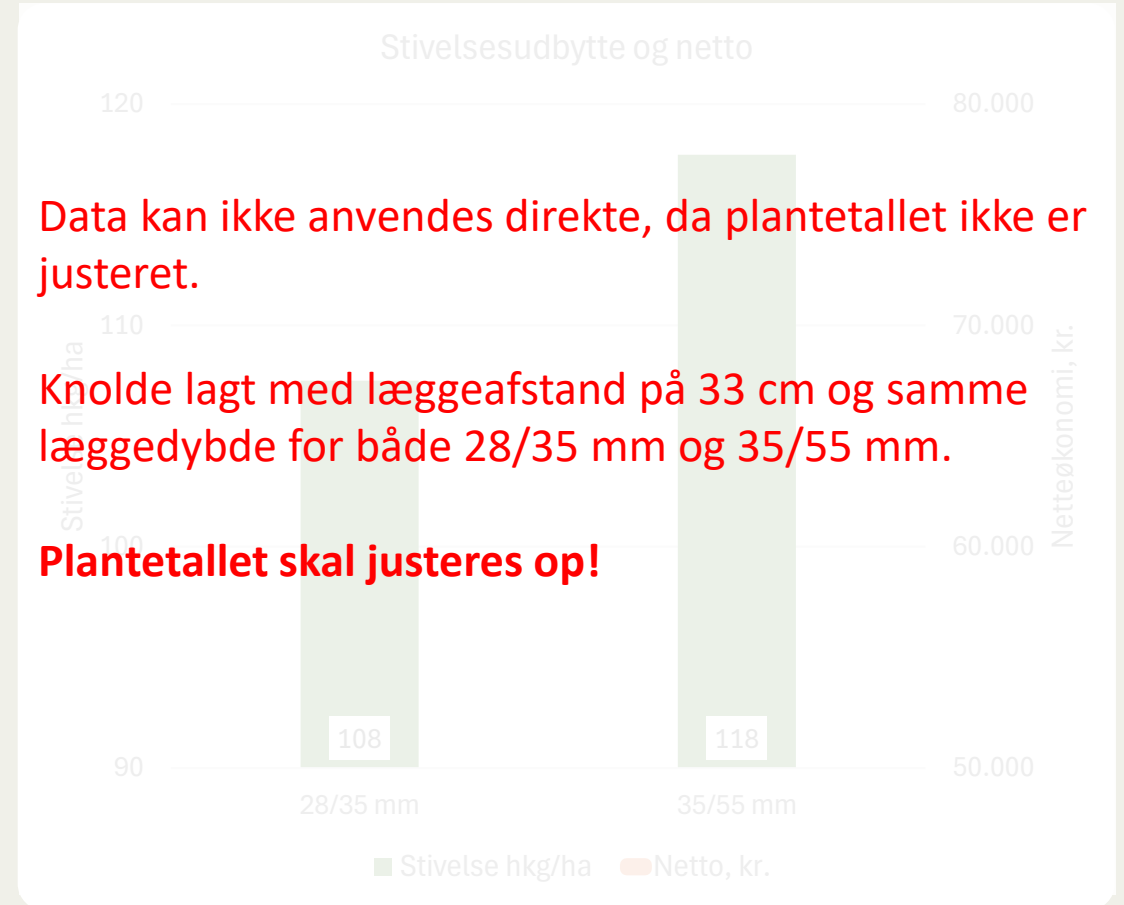
Plantetal 75x90 cm rækkeafstand

33-37.000	33 cm	37 cm
38-42.000	29 cm	32 cm
43-47.000	26 cm	28 cm

Plantetal i praksis

◇ Understørrelse 28-35 mm

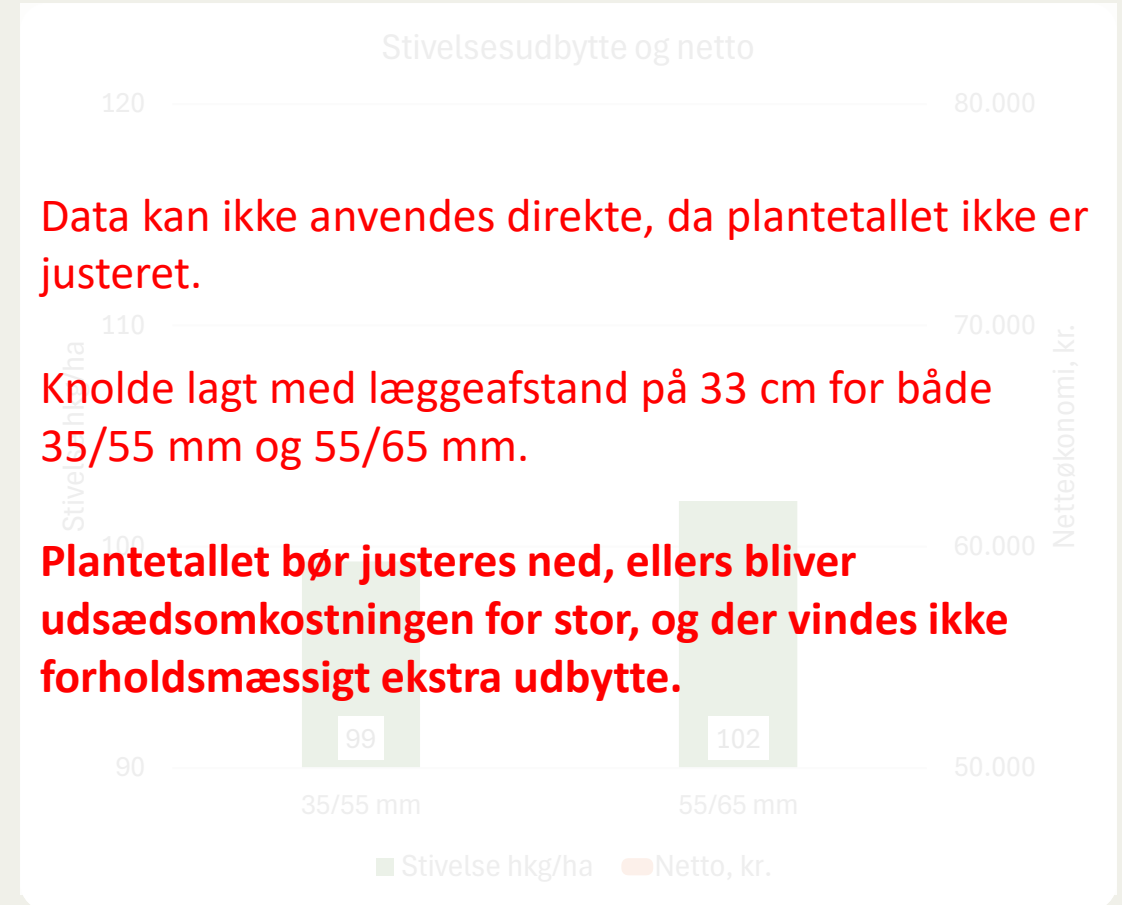
- ◇ Lidt langsommere etablering.
Mange knolde med færre stængler
- ◇ Kræver lidt længere væksttid
- ◇ Plantetallet skal øges pga. færre stængler
- ◇ Læggedybden hæves et par cm, 8-10 cm jord over knolden.
- ◇ Data fra Kontrolmark.
IKKE kompenseret for **Plantetal**

Plantetal i praksis

❖ Overstørrelse 55-60 mm

- ❖ Hurtig og kraftig etablering.
Få knolde med mange stængler
- ❖ Plantetallet kan reduceres pga. mange stængler
- ❖ Normal læggedybde, 10-12 cm jord over knolden.
- ❖ Data fra Kontrolmark.
IKKE kompenseret for **Plantetal**

Eksempel over/understørrelse

- ◇ 35-55 mm læggekartoffel
 - ◇ 32 cm læggeafstand 75x90
 - ◇ Knoldvægt 63 gram
 - ◇ Ca. 37.900 planter/ha og 23,9 hkg/ha
- ◇ 28-35 mm læggekartoffel
 - ◇ 20 cm læggeafstand 75x90
 - ◇ Knoldvægt 35 gram
 - ◇ Ca. 60.600 planter/ha og 21,2 hkg/ha
- ◇ 55-60 mm læggekartoffel
 - ◇ 45 cm læggeafstand 75x90
 - ◇ Knoldvægt 120 gram
 - ◇ Ca. 26.900 planter/ha og 32,3 hkg/ha

Eksempel over/understørrelse

- ◇ 35-55 mm læggekartoffel
 - ◇ Omkostning pr. ha indkøbt kl. A ~ 7.600 kr./ha
- ◇ 28-35 mm læggekartoffel
 - ◇ Omkostning pr. ha indkøbt kl. A ~ 6.800 kr./ha
 - ◇ Sparre lidt udsædsmængde og håndtering
 - ◇ Kræver tilpasset plantetal og bevidsthed om væksttid
- ◇ 55-60 mm læggekartoffel
 - ◇ Omkostning pr. ha indkøbt kl. A ~ 235 kr./hkg (afspejle omkostning ved brug af 35-55 mm)
 - ◇ Men prisen er typisk lavere ~ 150 kr./hkg
 - ◇ Større udsædsmængde og håndtering
 - ◇ Kræver tilpasset plantetal, men hurtigere og kraftig etablering

Opsamling

- ❖ Se efter sorternes plantetalsgruppe på Sortsinfo, hvor erfaringer samles
- ❖ Plantetallet skal justeres efter sorternes, knoldstørrelse, kompensationsevne og markens optagningstidspunkt
- ❖ OK økonomi i både over/understørrelser, men det kræver bevidsthed
 - ❖ Understørrelse, plantetal op
 - ❖ Overstørrelse, plantetal ned
 - ❖ 55/60 mm = koplægger
 - ❖ 55/65 mm = båndlægger

<https://www.kmcagro.dk/om-kmc-agro/video-om-kmc-agro/>

Spørgsmål?

